

ОПОВІДАННЯ

Справжня назва цього острівця — атол Тао. На деяких картах вона збереглася ще й досі. Та після того, як Любитель кішок прибув на острови Туамоту, цей клаптик суші почали називати Котячим.

Котячий острів — малесенький атол, розташований за сімдесят миль на північний захід від Пака-Пака. На цей острів було накладено табу, і полінезійці боялися навіть наблизитися до нього. Тепер вони бояться його удвічі більше.

Я ніколи не забуду того дня, коли вперше зустрів Любителя кішок. Між першою і другою світовими війнами я жив на островах Туамоту, заробляючи на прожиток тим, що перевозив пошту з одного острова на інший. Не можна сказати, щоб ця робота була дуже вигідна, та я ще приробляв тим, що розвозив продукти, а інколи й допомагав їх навантажувати.

Я сидів у хатині знайомого китайця, коли тубілець привів туди якогось чоловіка. Він сподобався мені з першого погляду. Засмаглий, невисокий на зріст, з блакитними очима та кучмою сивого волосся, він пока-

зував років на п'ятдесят. Приємне інтелегентне обличчя мимоволі приваблювало до себе. Побачивши мене, чоловік полегшено зітхнув.

— Ви капітан Роджерс? — запитав він.

— Так, — відповів я, підвівшись. — Чим можу служити?

Незнайомий сів у плетене крісло, яке я йому підсунув.

Обличчя його все ще було зосереджене.

— Мені сказали, що в вас можна найняти бот, — промовив він напівзапитливо.

Його манери й одяг свідчили, що це заможна людина. Тому я вирішив добре поторгуватися з ним.

— У мене є бот, сер, — признався я. — Однак його вже найняв інший. А що б ви хотіли?

Здавалось, він одразу зрозумів мої хитрощі, бо не виявив ані найменшого розчарування.

— Моє прізвище Фостер, капітане, — відрекомендувався він. — Джеральд Фостер. — Хвилину помовчав, ніби даючи мені час

пригадати це прізвище, а тоді провадив далі: — Я письменник. Мені хотілося б найняти човна, щоб дістатися на атол Тао.

— Атол Тао? — здивувався я.— Навіщо він вам здався? Там же нема нічого, окрім пальм та щурів.

Чоловіка це нітрохи не збентежило.

— Розумієте, капітане, я щойно орендував цей острів і...

— Купив? — здивовано перепитав я.

Здається, мої запитання почали дратувати Фостера. Мабуть, я надто грубо намагався зруйнувати його потаємні мрії.

— Я не прошу ваших порад, капітане. Я орендував цей острів на двадцять п'ять років і маю намір прожити там решту життя. Запевнюю вас, я все ретельно обміркував.

Він був не перший, хто хотів відпочити від Європи тут, на затишних островах Океанії. Одні приїжджали сюди писати, другі займалися малярством, а треті просто хотіли втекти від самих себе.

Містер Фостер пояснив мені, що хотів би перевезти туди в першу чергу продукти, будівельні матеріали та двох теслярів, щоб збудували йому хатину. Він упевнено розкривав мені свій план, як людина, що все продумала наперед і точно знає, чого хоче.

Його анітрохи не турбувала ціна цього заміру. Коли ми, нарешті, дійшли до фінансів, я заправив на третину більше, ніж поклав був спочатку. Мене особливо здивувало те, що він, не торгуючись, вийняв чекову книжку й виписав усю суму наперед. Недарма він сподобався мені з першого ж погляду.

У мене залишилося ще п'ять днів до того, як я мав почати розвозити чергову пошту. Тубільці, що їх найняв містер Фостер, заходилися вантажити мого човна вже наступного дня після його приїзду.

Я підшукав йому двох китайських теслярів, які заправили чималу суму. Вони-бо знали, що ніхто з тубільців не зважиться порушити табу. Отож я цілком був у їхніх руках. А власне, що я втрачав? Гроші ж то були Фостерові.

Ми вже готувались відпливати, коли з'явився містер Фостер з двома закритими кошиками, в яких копошилися намагаючись вискочити, з десяток кішок.

— А це навіщо, містере Фостер? — здивувався я.

Він усміхнувся.

— Це мої улюбленці, капітане. Вони розважатимуть мене на вигнанні. Ви ж самі сказали, що на цьому атолі водиться сила-силенна щурів.

Я низав плечима, у його відповіді був глузд, але мені не подобались ці створін-

ня. Я роздивився на них краще, коли ми відпливли від берега й він випустив їх із кошиків.

Містер Фостер усміхнувся і сказав:

— Тут шість кішок і три коти. Думаю, незабаром з'явиться цілий вивід кошенят. Погодьтеся, вони дуже привабливі.

— Боюсь, щоб їх не розвелось там надто багато,— зауважив я пророчо.

Ми взяли курс на атол Тао після того, як я розвіз пошту по островах Пака-Пака.

За весь той час, що я живу на Туамоту, я тільки двічі зупинявся біля Тао. Раз, щоб просто глянути на нього, а вдруге, щоб замінити пошкоджене стерно. Гадаю, більше ніхто не зупинявся там упродовж багатьох років. Адже це був один з найбільш забутих куточків Тихого океану, які мені будь-коли доводилося бачити.

Пізно ввечері ми ввійшли у вузьку лагуну й кинули якір. Фостер сидів на кормі й пильно вдивлявся в контури берега. Кішки, мабуть, також зацікавилися островом. А я думав тільки про те, як швидше здихатися їх.

Теслярі-китайці швидко спорудили невеличку хатину. Вони зробили полиці на книжки, що їх Фостер привіз хтозна-скільки, і навіть збили щось схоже на причал.

Кішки за цей час обнюхали свій новий дім, заодно ловлячи щурів. Я ненавиджу щурів дужче, ніж кішок, тому трохи полагіднів до них. Кінець кінцем, Фостер, може, й мав рацію. Кішки могли стати тут у пригоді.

Нарешті я зібрався додому. Ми домовилися з Фостером, що я припливатиму раз на три місяці, коли розвозитиму на острови пошту, і постачатиму йому все необхідне. Ми обидва розуміли, що я буду єдиною ланкою, яка зв'язуватиме його зі світом.

Я вже збирався стрибнути в човна, коли містер Фостер ляснув пальцем, ніби згадав щось важливе.

— Між іншим, капітане, запишіть ще ящик консервів і ящик оселедців. Це для моїх кішок.

Після стількох років життя з людьми, які вважали їжу в бляшанках надзвичайною розкішшю, я був просто приголомшений.

— Для кішок?!

— Атож,— незворушно відповів Фостер.— Щурі на острові протримаються недовго. Я не хочу, щоб мої улюбленці голодували.

— О'кей, містере Фостер. Я привезу вам ці котячі ласощі, та це вам недешево обійдеться. А втім, ви можете витратити свої гроші так, як вам заманеться.

Ми широко потиснули один одному руки, і, обережно маневруючи, щоб не наштовхнутися на гостре підводне каміння, я вивів човна з лагуни. Взнявши курс на Маркізькі острови, я кинув останній погляд на маленький атол, що незабаром зник за обрієм.

Коли рівно через три місяці я знову пристав до атолу Тао, на березі мене зустріла, мабуть, найщасливіша людина, яку мені доводилося бачити за останні роки. Фостер був чорний, як негр, його обличчя пашіло здоров'ям і добрим настроєм. Якби не кучма сивого волосся, я дав би йому років тридцять. Мабуть, він знайшов свою маленьку Утопію, до якої прагнув.

Фостер щось жваво казав мені, переглядаючи книжки і пошту. Потім виписав чек і попросив до наступного разу підбити баланс витрат за півроку. Сума, зазначена в чекові, переконала мене в тому, що він непогано заробляв з допомогою своєї машинки. Я взяв у нього готові рукописи й пообіцяв відіслати їх авіапоштою до Нью-Йорка, як він просив.

Фостер замовив звичайну кількість продуктів для себе, а котячу порцію подвоїв. Дві його кішки вже народили по кілька кошенят. Він з гордістю показав їх мені, і я зрозумів, що їхнє товариство його вельми тішить.

Фостер мав рацію щодо щурів — вони майже зникли за ці три місяці.

Під час мого наступного приїзду він передав мені грубу паку рукописів. Фостерові справи явно процвітали. Я віддав йому гроші, які одержав на чеки, а він виписав мені нові. Фостер заховав гроші в сейф.

Минуло три роки, і кішки буквально наводнили атол. Коли мій човен входив у лагуну, вони зчиняли такий вереск, що я мимоволі намагався стишити хід. Кішки, очевидно, звикли до того, що я привожу для них їжу.

Фостер стояв на причалі, оточений своїми улюбленцями. Я вперше помітив стурбованість у його погляді й деяку нервозність поведінки. Але він вітав мене так само тепло й привітно. Мало не наступаючи на кішок, що плуталися під ногами, ми на силу добралися до хатини.

— Містере Фостер, — запитав я, — скільки ж кішок тепер на острові?

— Точно не знаю, але думаю, що близько сотні, — відповів він без особливого ентузіазму.

— Тепер вас, певно, вже не турбують щури? — посміхнувся я.

— Щури? — перепитав він. — Та їх і сліду немає. Тепер кішки — господарі острова. Вони видираються на пальми й руйнують пташині гнізда. Птахи тепер уникають цих місць. Я гадаю, що вони навіть поїли усіх комах. Адже консерви закінчилися ще тиждень тому, і відтоді ці bestії не дають мені спокою. Кінець кінцем, я мусив кинути писати й почав ловити для них рибу.

— Може, мені взяти з собою половину цих ненажер і викинути за борт? — запропонував я.

Фостер з жахом відсахнувся.

— Що ви! — сплеснув він руками. — Я не хочу про це навіть чути!

Відтак його обличчя проясніло й набрало звичного добродушного виразу. Він нахилився, підняв маленьке кошеня й задумливо промовив:

— Мої улюбленці дуже цікаві створіння, капітане Роджерс. Звичайно, їх тепер надто багато, і кожне втратило свою індивідуальність, але вся їхня зграя цікава, як і колись. — Потім повернувся й показав на хатину. — Бачите он того великого рудого kota, що намагається пролізти у вікно? Це ватажок зграї. Звичайно, їх багато, — знову повторив він, — і це стає проблемою, та все-таки без них мені буде нудно.

— Може, привезти сюди кілька тубільців, які не дуже вірять у забобони? — запропонував я. — Вони ловитимуть рибу для ваших улюбленців. У лагуні їм вистачить, щоб прогодувати мільйон кішок.

Фостер рішуче похитав головою.

— Ні, ні, капітане. Я приїхав сюди, щоб не бачити людей і спокійно писати. Я швидше зостануся тут із тисячею кішок, аніж з однією людиною.

Я не заперечував. Зрештою, це було його особисте життя, це був його світ. Він сам винайшов його для себе. Я залишив йому припаси, які він замовив, і на додаток ящик сушеного м'яса зі своїх власних запасів. Пачка рукописів, яку він мені передав, виявилася значно тоншою, ніж минулого разу.

Чутки про Фостера та його улюбленців розійшлися по всій Океанії. На островах тільки й мови було, що про атол Тао. Коли я повертався звідти, мене завжди зустрічала юрба людей, які хотіли дізнатися про Фостерові справи. Він став відомою людиною, але, певна річ, не завдяки своїм рукописам. Коли я приїхав до нього наступного разу, то зрозумів, що він почав підупадати. Йому знову не стало їжі для кішок, і вони буквально кидалися на нього. Фостер, як звичайно, зустрів мене біля

причалу, оточений нявкотливою зграєю кішок.

— Ви привезли їжу для кішок, капітане Роджерс?! — крикнув він, навіть не привітавшись.

— Усе, що ви замовили, сер,— відповів я і кинув йому мотузку.

Ми насилу пробрили собі шлях до хатини. Тепер кішок було, мабуть, щонайменше дві сотні. Для острова завдовжки милю і завширшки декілька сот ярдів це вже було занадто.

Фостер почав скаржитися на своїх улюбленців, як тільки ми зайшли до хатини.

— Останні два тижні були для мене суцільним страхіттям, капітане. Я почав вудити рибу ще місяць тому, коли зрозумів, що їжі не вистачить. Я ніколи не бачив таких злющих тварин.

Обличчя його було виснажене; очевидно, його Утопія ставала для нього пеклом.

— З ними треба щось робити,— поскаржився він.— Бачите, я нічого не зміг написати за цей час. Вони не дають мені спокою.

Я нітрохи не здивувався, почувши це. Здається, Фостер почав повертатися до дійсності із свого примарного світу.

— Може, наступного разу привезти для них отрути? — запропонував я.

— Отрути? — Він заплющив очі й почав нервово куйовдити волосся. Потім глянув мені просто в вічі й відсахнувся.— Ні, що ви! Не можна бути таким жорстоким. Вони ж не винні, що їх стало так багато. Треба знайти якийсь інший вихід.

— Даруйте мені, містере Фостер,— усміхнувся я,— але я боюся, що коли-небудь кішки візьмуться й за вас. Про всяк випадок я прихопив кількох догів.

— Догів? — здивувався Фостер.

— Авжеж, містере Фостер, я гадаю, вони охоронятимуть вашу хатину, щоб кішки не заважали вам працювати.

Це йому сподобалося. В очах з'явився блиск, квола усмішка торкнулася губ.

— Це пси, — додав я, — ото ж собаче плем'я на острові не розведеться.

Коли наступного разу я підплив до атолу, то крізь котяче нявчання намагався вловити гавкіт собак. Біля причалу нікого не було.

Нарешті двері хатини відчинилися, і Фостер кинувся до мене, розмахуючи важким ціпком. Кішки відскакували на безпечну відстань і, вигнувши спину, сичали на нього. Нарешті ми добралися до хатини. На підлозі валялися ланцюжки та собачі нашийники. Я майже не впізнав у змарнілій людині, яка була переді мною, того енергійного крем'язня, котрого зустрів три роки тому. Шкіра під очима зморщилася,

вилиці повипиналися, губи стали безкровними. Одягнений він був неохайно і не голівся вже, мабуть, тижнів зо три.

— А де ж пси? — запитав я.

Фостер тупо глянув на мене.

— Вони зжерли їх,—сказав він якимсь дивним голосом.— Зжерли їх разом з шерстю. Щоправда, пси встигли загризти кількох із них.

Єдине, що нам залишалось, це нагодувати кішок, поки вони не пошматували нас. Піднісши ціпок, я вискочив з хатини. Декілька кішок кинулися на мене з даху, і я насилу струсив їх із себе. Я добрався до човна і, відпливши на кілька десятків ярдів, відкривав бляшанки з консервами доти, поки заболіли мої пальці. Тоді повикидав бляшанки на берег.

Коли я повернувся до хатини, Фостер спав, поклавши голову на стіл. Через кілька годин, коли він поголівся й відпочив, обличчя його набрало більш-менш нормального вигляду.

— Тепер, я гадаю, ви покинете це прокляте місце,— впевнено промовив я.

Він похитав головою.

— Ні, капітане.

Я махнув рукою. Легше пересунути гору, ніж переконати таку людину, як Фостер. Може, саме тому він і подобався мені.

— Тоді треба щось робити з ними,— сказав я.— Наступного разу я все-таки привезу отрути.

Попри все, що він пережив, слово отрута примусило його скривитися.

— Невже без неї не можна якось обійтися, капітане? — спитав він безнадійно.

Мені не хотілося залишати його самого, та іншого виходу не було. Цього разу я привіз продуктів більше, ніж завжди, але їх, звичайно, все одно не вистачить. Біля причалу я віддав Фостерові свій запасний карабін і комплект патронів. Він узяв, сумно, але вдячно усміхнувшись.

— Цільтесь у котів,— дав я йому останню пораду.

Уже з човна я підстрелив добрий десяток кішок, щоправда, коли Фостер був у хатині. Він досі не міг змиритися з тією думкою, що їх треба знищити.

На острів я повернувся через місяць. Море було спокійне, дув легкий погожий вітер. Мій човен плавно ковзав по поверхні лагуни. Кинувши якір, я, як звикле, почув нявчання голодної зграї. Кілька разів я гукнув Фостера, та мені ніхто не відповів. На березі кишіли сотні здичавілих тварин. Мене замлоіло. Знову довелося відкрити не один десяток консервів і кинути їм, щоб відвернути їхню увагу. Нарешті я

вибрався на берег і кинувся до хатини. Насилу відчинивши двері, я побачив клубок кішок, що вовтузилися коло якогось предмета. Я почав бити палицею по цьому клубкові. Я методично бив по ньому, розтворюючи кішкам черепа, і, нарешті, побачив скальп із пасмом сивого волосся. Не пам'ятаю, як я вискочив з хатини. Мабуть, я цілком механічно схопив скальп і кинувся до човна.

Повернувшись на Туамоту, я розповів про все губернаторові. Він мені, звичайно, не повірив, але все ж таки послав туди загін поліцейських, щоб вони все перевірили й доповіли йому. Човен з поліцейськими не зміг навіть наблизитися до берега.

Сотні кішок зустріли їх посеред лагуни. Вони дерлися на весла, чіплялися за борти,

поривалися загризти поліцейських на місці. Поліцейські панічно відступили. Вони доповіли губернаторові, що кішки вкрили весь атол і ловили рибу, пірнаючи, як пінгвіни. Відтоді назва «Котячий острів» стала офіційною.

Я часто пропливаю повз нього, але ніколи не зупиняюся. Іноді я думаю про гроші, які Фостер замкнув у сейфі, і тішу себе думкою, що колись повернуся по них. Однак, коли ця думка довго не дає мені спокою, я виймаю із своєї морської скриньки маленький сувенір — скальп старого Фостера, і тоді ця думка миттю щезає.

*З англійської переклали
О. БЕРГ та Г. ПЕТРОВСЬКА*